

## ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ

*Рогатюк Ігор Володимирович* –  
кандидат юридичних наук, доцент,  
заслужений юрист України

### ПРОКУРОРСЬКИЙ НАГЛЯД ЯК ГАРАНТІЯ ЗАКОННОСТІ Й ОБҐРУНТОВАНOSTІ ПРИЙНЯТТЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ РІШЕНЬ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

*Розглянуто повноваження прокурора щодо нагляду за законністю прийняття процесуальних рішень на початковому етапі досудового розслідування, зокрема відносно своєчасного й обґрунтованого початку досудового розслідування, передачі кримінального провадження іншому органу досудового розслідування, забезпечення підозрюваного правом на захист, дотримання процесуальних строків.*

**Ключові слова:** прокурорський нагляд; процесуальні гарантії; процесуальні рішення; початок досудового розслідування; процесуальні строки; оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування.

*Рассмотрены полномочия прокурора по надзору за законностью принятия процессуальных решений на начальном этапе досудебного расследования, в частности, по своевременному и обоснованному началу досудебного расследования, передаче уголовного производства другому органу досудебного расследования, обеспечению подозреваемому права на защиту, соблюдению процессуальных сроков.*

**Ключевые слова:** прокурорский надзор; процессуальные гарантии; процессуальные решения; начало досудебного расследования; процессуальные сроки; обжалование решений, действий или бездействия во время досудебного расследования.

*We consider the prosecutor's authority to oversee the legality of the adoption of procedural decisions at an early stage of the preliminary investigation, including the timely and informed early pre-trial investigation, transfer of proceedings to another of the*

*criminal investigation, the suspect of the right to ensure the protection, respect for procedural terms.*

**Keywords:** procurator; procedural safeguards; procedural decisions; beginning of the pre-trial investigation; procedural terms; appeal decisions; acts or omissions during the preliminary investigation.

У теорії кримінального процесу немає єдиної точки зору щодо поняття процесуальних рішень, визначення їх правової природи, структури, класифікації. Ці проблеми неодноразово розглядалися в монографічній та періодичній літературі, зокрема в працях І. В. Басистої, В. І. Галагана, Н. В. Глинської, Ю. М. Грошевого, А. Я. Дубинського, В. С. Зеленецького, О. В. Капліної, Л. М. Лобойка, П. А. Лупинської, М. А. Погорецького, М. Є. Шумила та ін.

Водночас актуальною для науки залишається практика здійснення прокурорського нагляду як однієї з гарантій законності й обґрунтованості прийняття найбільш значущих процесуальних рішень на початковому етапі досудового розслідування.

Законодавець не визначає поняття «процесуальне рішення» в Кримінальному процесуальному кодексі (КПК) України. Термін «рішення» використовується лише при роз'ясненні понять окремих процесуальних актів, таких як «вирок», «ухвала». Усі рішення, що приймаються в кримінальному процесі, можуть бути систематизовані за різними ознаками та властивостями, що свого часу стало приводом для розроблення в теорії кримінального процесу їх класифікації. Найбільш ґрунтовну класифікацію кримінальних процесуальних рішень пропонує П. А. Лупінська [1].

Рішення як правозастосовні акти можуть бути розподілені на основні й допоміжні. До основних належать ті з них, у яких на підставі оцінювання всієї сукупності зібраних доказів справа вирішується загалом чи за окремими її епізодами або відносно окремих осіб (наприклад, про закриття кримінального провадження, про виділення матеріалів, обвинувальний акт). Допоміжні рішення, як правило, створюють юридичну базу для винесення основних рішень (про проведення слідчих (розшукових) дій, про застосування заходів процесуального

примусу, про відсторонення обвинуваченого (підозрюваного) від посади тощо) [2, с. 60–61].

Беручи до уваги характер завдань, доцільно розрізняти процесуальні рішення, спрямовані на початок кримінальної процесуальної діяльності (зокрема, про внесення відомостей до ЄРДР, хоча воно приймається без складання окремого процесуального документа), про відновлення досудового розслідування в закритому кримінальному провадженні; забезпечення отримання доказів (про проведення слідчих (розшукових) дій); визначення процесуального статусу учасників процесу (визнання особи потерпілим, цивільним позивачем, повідомлення про підозру); застосування заходів забезпечення кримінального провадження (про накладання грошового стягнення, відсторонення від посади, затримання особи тощо); реалізацію гарантій прав учасників процесу (про вирішення заявлених клопотань і скарг); інші (постанови, доручення, вказівки).

За колом суб'єктів, які мають відповідно до закону право приймати рішення в кримінальному провадженні, процесуальні рішення на досудових стадіях поділяються на рішення суду (слідчого судді), прокурора, слідчого, керівника органу досудового розслідування. Кожен із зазначених суб'єктів має право приймати рішення лише в межах наданих йому повноважень.

За ступенем регламентації в кримінальному процесуальному законі можна виділити процесуальні рішення, елементи змісту (структури) яких встановлено законом (обвинувальний акт, повідомлення про підозру), а також ті, що не мають чітко визначеної форми й змісту, а лише зазначені в законі (наприклад, деякі клопотання слідчого, прокурора) [3].

Отже, класифікація процесуальних рішень дає змогу виділити й усвідомити особливості кожного виду процесуальних рішень, прийнятих на досудових стадіях, їх юридичну природу та юридичний зміст, вимоги, що висуваються до них законодавцем, а також сприяє правильному застосуванню норм закону, дотриманню прав учасників кримінального провадження.

Законність кримінальної процесуальної діяльності значною мірою зумовлюється рівнем дотримання відповідних

правових гарантій. Як зазначає Є. Д. Лук'янчиков, кримінальні процесуальні гарантії законності полягають у сукупності правових засобів, встановлених законодавством, які дають змогу одержати та зберегти інформацію, що має значення для кримінального провадження, досягти мети й виконати завдання першого етапу кримінальної процесуальної діяльності, захистити та за можливості відновити порушені права й законні інтереси учасників кримінального провадження [4, с. 22–23].

У кримінальному процесі теоретичні положення гарантій прийняття процесуальних рішень та практики їх реалізації розглядали у своїх роботах Ю. М. Грошевий, Ю. О. Гурджі, А. Я. Дубинський, Н. С. Карпов, О. М. Ларін, Є. Д. Лук'янчиков, В. Т. Маляренко, О. Р. Михайленко, М. М. Міхеєнко, В. Т. Нор, М. А. Погорецький, В. М. Савицький, С. М. Стахівський, М. С. Строгович, Л. Д. Удалова та ін. Усі вони до правових гарантій, що забезпечують виконання процесуальних рішень у досудовому провадженні, відносили такі: загальні засади кримінального провадження (законність, право на оскарження процесуальних дій і рішень та ін.); процесуальну форму прийняття та реалізації рішень; процесуальні повноваження слідчого, прокурора, суду (слідчого судді) приймати відповідні процесуальні рішення і вимагати їх повного та своєчасного виконання; заходи, призначені відновлювати порушену законність (скасування незаконного рішення, визнання недійсності акта їх виконання); встановлені законом строки для виконання процесуальних рішень; заходи юридичної відповідальності (наприклад, притягнення слідчого до дисциплінарної відповідальності); судовий і відомчий контроль, прокурорський нагляд.

Ураховуючи особливості початку досудового розслідування, до особливих (специфічних) кримінальних процесуальних гарантій законності й обґрунтованості прийняття процесуальних рішень на цьому етапі кримінального процесу належать такі: заявлення клопотань, оскарження дій (бездіяльності) і рішень посадових осіб, здійснення прокурорського нагляду.

Клопотанням вважається офіційне звернення до уповноваженого суб'єкта (слідчого, прокурора чи суду) особи, яка наділена таким правом, викладене в усній чи письмовій

формі, про виконання певної процесуальної дії чи прийняття рішення з усіх питань, що мають значення для розслідування, з метою забезпечення прав і свобод особи в кримінальному судочинстві [5, с. 94–98].

Згідно зі ст. 220 КПК України, клопотання сторони захисту, потерпілого і його представника чи законного представника про виконання будь-яких процесуальних дій слідчий, прокурор зобов'язані розглянути в строк не більше трьох днів із моменту подання і задовольнити їх за наявності відповідних підстав. Про результати розгляду клопотання інформують особу, яка його заявила. Про повну або часткову відмову в задоволенні клопотання виносять вмотивовану постанову, копію якої вручають особі, яка заявила клопотання, а в разі неможливості вручення з об'єктивних причин – надсилають їй у встановленому порядку.

З метою забезпечення права громадян на розгляд заявлених ними клопотань прокурор уповноважений давати слідчому письмові вказівки про спрямування процесуальної діяльності, провадження процесуальних дій. На етапі прийняття, реєстрації й перевірки заяв і повідомлень про кримінальне правопорушення правом розгляду клопотань наділений і суд, зокрема стосовно обмеження конституційних прав громадян (ч. 5 ст. 9 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»). Отже, зважаючи на процесуальні повноваження згаданих суб'єктів кримінального процесу, можна стверджувати, що на початковому етапі кримінальної процесуальної діяльності розглядати клопотання мають право слідчий, прокурор, слідчий суддя (суд) у межах своєї компетенції.

За результатами розгляду клопотань можуть бути прийняті такі рішення: про задоволення клопотання або про повну чи часткову відмову в його задоволенні. Практика свідчить, що обов'язковому задоволенню підлягають клопотання потерпілого про допит певних осіб, проведення експертизи й інших слідчих (розшукових) дій. Суб'єкти здійснення перевірочних дій не можуть відмовити в задоволенні клопотань, спрямованих на встановлення обставин, що мають значення для вирішення заяви та повідомлення про кримінальне

правопорушення, наприклад, про використання інших способів перевірки цього звернення.

Іншою гарантією прийняття законного й обґрунтованого рішення за результатами розгляду заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення є можливість оскарження дій (бездіяльності), рішень слідчого, прокурора. КПК України визначено порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування (глава 26).

По-перше, визначено, які саме рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора підлягають оскарженню під час досудового провадження та ким саме (заявником, потерпілим, підозрюваним, володільцем майна тощо) такі рішення, дії або бездіяльність можуть бути оскаржено (ч. 1 ст. 303), зокрема щодо невнесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення (відповідно до ч. 1 ст. 214 КПК така бездіяльність слідчого чи прокурора означає невнесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР упродовж 24 годин після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення). По-друге, предметом оскарження може бути бездіяльність слідчого чи прокурора, що полягає в не поверненні тимчасово вилученого майна згідно з вимогами ст. 169 КПК України (враховуючи те, що тимчасово вилучене майно повертається особі, у якої його було вилучено, на підставі постанови прокурора, бездіяльність може полягати в невинесенні такої постанови за відсутності підстав для вилучення майна). По-третє, оскаржуватиметься бездіяльність слідчого чи прокурора, що полягає в нездійсненні інших процесуальних дій, які вони зобов'язані вчинити у визначений КПК України термін.

КПК України встановлено десятиденний строк, упродовж якого особа має право звернутися зі скаргою на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора (ч. 1 ст. 304). Цей строк обчислюється з моменту прийняття рішення, вчинення відповідної дії. При оскарженні бездіяльності обчислення строку оскарження починається з дня, що настає після останнього дня, який відведено КПК для вчинення слідчим або прокурором відповідної дії. Зазначена норма визначає

особливий порядок обчислення строку оскарження рішення слідчого чи прокурора, яке оформлюється постановою. У такому разі строк обчислюється з моменту отримання особою копії оскаржуваної постанови. До того ж слід урахувати загальні вимоги відносно додержання процесуальних строків, закріплені ст. 116 КПК України, згідно з якою строк подання скарги на стадії досудового провадження не вважається пропущеним, якщо скаргу або інший документ здано до його закінчення на пошту або передано особі, уповноваженій її прийняти, а для осіб, які тримаються під вартою або перебувають у медичному чи психіатричному стаціонарі, спеціальній навчально-науковій установі, – якщо скаргу або інший документ подано службовій особі такої установи до закінчення відповідного строку [6].

Право самостійно скасовувати рішення або припиняти дію чи бездіяльність може бути реалізовано слідчим чи прокурором винятково у випадках, коли оскаржується: бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення, у неповерненні тимчасово вилученого майна згідно з вимогами ст. 169 КПК, а також у нездійсненні інших процесуальних дій, які він зобов'язаний учинити у визначений КПК строк; рішення слідчого, прокурора про зупинення досудового розслідування або про відмову у визнанні потерпілим; рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора при застосуванні заходів безпеки (ч. 2 ст. 305 КПК).

Іншою гарантією забезпечення законності й обґрунтованості прийняття рішень на початковому етапі досудового розслідування є прокурорський нагляд. Прокурор в усіх стадіях кримінального судочинства зобов'язаний своєчасно вживати передбачені законом заходи для усунення порушень закону і наділений, з огляду на це, дієвими важелями для відповідного правового реагування на виявлені порушення [7, с. 101].

Співвідносячи поняття «нагляд» і «перевірка», слід зазначити, що «нагляд» – поняття більш вузьке. Адже наглядова діяльність є одним зі способів організації перевірки виконання закону. Водночас поняття «перевірка дотримання законів» – це

сукупність дій прокурора, спрямованих на встановлення порушень закону, причин та умов, що їм сприяють, а також вжиття заходів до їх усунення, відновлення порушених прав і законних інтересів громадян, притягнення осіб, які порушили закон, до відповідальності [8, с. 183–185].

Даючи згоду або затверджуючи відповідний процесуальний акт органу досудового розслідування, прокурор надає йому юридичної сили. Відмова прокурора в санкції, згоді, затвердженні названих рішень попереджує порушення закону, оскільки в цих випадках постанови або обвинувальний акт, хоча й зберігаються в матеріалах кримінального провадження, проте процесуальних наслідків не мають.

Першочерговим завданням прокурора під час здійснення нагляду за досудовим провадженням є вжиття заходів щодо неухильного виконання вимог закону про всебічне, повне й неупереджене дослідження обставин кримінального провадження (ч. 2 ст. 9 КПК України). Наглядаючи за досудовим провадженням, прокурор не повинен «пасивно» спостерігати за діяльністю учасників кримінального провадження й обмежувати свою діяльність очікуванням сигналів про порушення закону, а зобов'язаний активно виявляти такі порушення. Значною мірою діяльність прокурора повинна спрямовуватися на попередження й усунення помилок, спричинених неправильною оцінкою ситуації, недостатнім рівнем професійної майстерності чи недостатнім досвідом роботи слідчих.

Для забезпечення належного рівня законності під час досудового провадження прокурор наділяється процесуальними засобами впливу, зокрема може вилучити й передати будь-яке провадження (від одного органу досудового слідства іншому, від одного слідчого іншому); усунути слідчого від ведення досудового слідства, якщо той допустив порушення закону; скасувати незаконні й необґрунтовані постанови слідчих; надати письмові вказівки щодо розслідування кримінальних правопорушень, ініціювати проведення окремих слідчих (розшукових) дій та розшук осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, здійснювати повідомлення про підозру тощо.

Як свідчить практика, перевірка прокурором стану додержання законів на початковому етапі досудового



розслідування зазвичай передбачає: контроль за своєчасністю й обґрунтованістю початку досудового розслідування та кваліфікацією правопорушення; передачу кримінального провадження іншому органу досудового розслідування; забезпечення підозрюваному права на захист; дотримання процесуальних строків тощо.

Однією з найістотніших вимог, що висувається до рішення про початок досудового розслідування, є його своєчасність. Несвоєчасне прийняття рішення про початок досудового розслідування надає можливість зацікавленим особам приховати сліди кримінального правопорушення та зашкодити встановленню істини [9, с. 82]. Зазначене об'єктивно пов'язано з тим, що з часом обстановка на місці події, сліди кримінального правопорушення під дією погодних умов, унаслідок впливу діяльності людей зникають або знищуються, а отже, розслідування втрачає важливі докази. Крім того, існує велика вірогідність того, що свідки можуть забути малозначні для них обставини, пов'язані з подією кримінального правопорушення, а також самі докази через різні об'єктивні причини не можуть бути використані (смерть свідка, виїзд за кордон). До суб'єктивних чинників належить передусім умисна діяльність правопорушників, спрямована на знищення й приховування слідів учиненого діяння, предметів, одержаних незаконним шляхом [10, с. 235].

Своєчасність початку досудового розслідування зумовлює іншу важливу вимогу, що висувається до кожного процесуального рішення – його правильність (законність та обґрунтованість). Адже помилка, допущена на початковому етапі досудового розслідування, може призвести до необґрунтованого арешту, притягнення до кримінальної відповідальності невинуваті особи або до залишення особи, що вчинила злочин, без покарання. Наслідки таких помилок ставали в окремих випадках підставою для початку кримінального переслідування посадових осіб слідства за ст. 372 («Притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності») КК України.

До проблем початкового етапу досудового розслідування, що потребують негайного вирішення прокурором, належить

також питання передачі кримінального провадження іншому органу досудового розслідування. Якщо згідно з Кримінально-процесуальним кодексом України 1960 р. на стадії порушення кримінальної справи можливим було направлення заяв і повідомлень про злочин за належністю (п. 3 ч. 2 ст. 97), що неоднозначно сприймалось як науковцями, так і власне учасниками процесу кримінального судочинства (необгрунтоване пересилання заяв і повідомлень могло тривати роками, що аж ніяк не сприяло інтересам законності й підвищенню іміджу правоохоронних органів), то за новим КПК України питання спрямування заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення за належністю вирішується досить чітко: незалежно від того, який орган повинен провести досудове розслідування кримінальних правопорушень, відмова в занесенні інформації до ЄРДР не допускається. При надходженні інформації про кримінальне правопорушення, яке, можливо, і не підслідне цьому органу досудового розслідування, вона все рівно реєструється, про що направляється повідомлення прокурору, який своєю постановою визначає підслідність і передає матеріали належному органу.

Відповідно до ч. 5 ст. 36 КПК України, Генеральний прокурор України, його заступники, прокурори Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя й прирівняні до них прокурори своєю вмотивованою постановою мають право доручити здійснення досудового розслідування будь-якого кримінального правопорушення іншому органу досудового розслідування, у тому числі слідчому підрозділу вищого рівня в межах одного органу, у разі неефективного досудового розслідування. Слід звернути увагу на підставу передачі кримінального провадження іншому органу досудового розслідування, якою є здійснення неефективного досудового розслідування. Законодавець не конкретизував, що саме мається на увазі під «неефективністю». Тому, щоб зробити висновок щодо ефективності такого розслідування, слід брати до уваги те, чи забезпечується виконання завдань і дотримання засад кримінального судочинства, зокрема забезпечення швидкого, повного й неупередженого розслідування (ст. 2 КПК України), дотримання розумних строків досудового розслідування

(п. 21 ч. 1 ст. 7, ст. 28 КПК України), виконання вказівок прокурора (ч. 4 ст. 40 КПК України) тощо [11].

Прокурор-процесуальний керівник, виявивши факт неефективного досудового розслідування, повинен скласти відповідний висновок у письмовій формі, у якому зазначити обставини, через які він вважає досудове розслідування неефективним, після чого рапортом поінформувати керівника органу прокуратури про неефективність досудового розслідування й а доцільність передачі кримінального провадження іншому органу досудового розслідування. У разі призначення групи прокурорів цей обов'язок слід покласти на старшого прокурора групи. Аналогічним чином повинен діяти прокурор-процесуальний керівник, який є працівником відділу (управління) прокуратури обласного рівня або Генеральної прокуратури України, однак він повинен інформувати начальника відповідного відділу (управління), а той у свою чергу – суб'єкта права передачі кримінального провадження.

Отримавши рапорт та висновок прокурора-процесуального керівника, керівник органу прокуратури повинен звернутися до прокурора вищого рівня з клопотанням про передачу кримінального провадження, у якому зазначити, в чому саме полягає неефективність досудового розслідування, та висловити пропозицію про передачу кримінального провадження іншому органу досудового розслідування. За результатами розгляду такого клопотання суб'єкт права передачі кримінального провадження повинен передати кримінальне провадження іншому органу досудового розслідування або відмовити в цьому. У ч. 5 ст. 36 КПК України зазначено, що суб'єкт права передачі кримінального провадження передає кримінальне провадження іншому органу досудового розслідування шляхом винесення вмотивованої постанови.

Крім того, невирішеним залишається питання щодо відсторонення від досудового розслідування слідчого, кримінальне провадження в якого вилучається й передається іншому органу досудового розслідування. Так, згідно з п. 2 ч. 2 ст. 39 КПК України, керівник органу досудового розслідування вповноважений відсторонювати слідчого від

проведення досудового розслідування вмотивованою постановою за ініціативою прокурора або з власної ініціативи з наступним повідомленням прокурора та призначати іншого слідчого за наявності підстав, передбачених КПК України, для його відводу або в разі неефективного досудового розслідування. Вищезазначене дає змогу стверджувати, що керівник органу прокуратури (начальник відділу або управління), одночасно вирішуючи питання про передачу кримінального провадження іншому органу досудового розслідування, повинен ініціювати відсторонення слідчого від розслідування кримінального провадження.

Отже, ст. 36 КПК України слід доповнити нормою щодо права прокурора відсторонювати слідчого й доручати проводити досудове розслідування іншому слідчому без участі керівника органу досудового розслідування. Водночас варто внести доповнення й до наказу Генерального прокурора України «Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні» від 19 грудня 2012 р. № 4гн, якими встановити, що прокурор-процесуальний керівник у разі виявлення випадків неефективного досудового розслідування в кримінальному провадженні повинен скласти відповідний висновок із зазначенням того, у чому саме полягає неефективність досудового розслідування. Висновок разом з рапортом про виявлене порушення прокурор-процесуальний керівник має передати керівнику органу прокуратури. Останній, у свою чергу, вивчивши рапорт і висновок прокурора-процесуального керівника, вирішуватиме, звертатися до суб'єкта права передачі кримінального провадження для передачі кримінального провадження іншому органу досудового розслідування чи відмовити в цьому. У разі відмови слід звернутися до керівника органу досудового розслідування для відсторонення слідчого.

Однією з функцій прокуратури є нагляд за забезпеченням підозрюваному права на захист, а також забезпечення участі захисника в провадженні. Саме тому в новому КПК України на слідчого й прокурора (а також на суд і слідчого суддю) покладається обов'язок роз'яснити підозрюваному, обвинуваченому його права та забезпечити право на

кваліфіковану правову допомогу з боку обраного ним або призначеного захисника. До того ж слідчий, прокурор і суд зобов'язані надати затриманій особі чи особі, яка тримається під вартою, допомогу у встановленні зв'язку із захисником або особами, які можуть запросити захисника, а також надати можливість використати засоби зв'язку для запрошення захисника. Водночас вони зобов'язані утримуватися від надання рекомендацій щодо залучення конкретного захисника (ст. 48 КПК України).

Важливою складовою прокурорського нагляду на початковому етапі досудового провадження є також нагляд за дотриманням процесуальних строків. Адже надто тривалі терміни розслідування призводять до порушення прав потерпілих та підозрюваних, і, відповідно, зростання кількості обґрунтованих скарг. Згідно зі ст. 294 КПК України, на прокурора покладається обов'язок щодо продовження строків досудового розслідування (до трьох місяців – районним (міським) або іншим прирівняним до нього прокурором; до шести місяців – прокурором АРК, прокурором області, міст Києва і Севастополя чи прирівняним до них прокурором або їх заступниками; до 12 місяців – Генеральним прокурором України чи його заступниками). Також прокурор зобов'язаний погоджувати клопотання про продовження строку тримання під вартою (ст. 199 КПК України).

У кожному разі продовження строків слідства й тримання підозрюваних під вартою прокурори мають проводити ретельні перевірки, їх результати розглядати на оперативних нарадах, а при встановленні фактів тяганини в розслідуванні злочинів і проступків – вирішувати питання про відповідальність винних у цьому працівників. Слід також перевіряти доцільність застосування запобіжного заходу у вигляді взяття під варту, за потреби – особисто допитати підозрюваного, а неповнолітнього – у будь-якому разі. Рішення про відмову в погодженні клопотання про взяття під варту слід викладати із зазначенням мотивів на цьому ж поданні (або додатку).

Таким чином, прокурорський нагляд є важливим засобом запобігання порушенням законодавства працівниками слідчих

підрозділів, а отже, забезпечення належного рівня законності й обґрунтованості прийняття процесуальних рішень на початковому етапі досудового розслідування. Проте окремі його положення, з огляду на набутий досвід правозастосування, потребують подальшого вдосконалення.

### **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**

1. Лупинская П. А. Решения в уголовном судопроизводстве: теория, законодательство и практика / П. А. Лупинская. – М., 2006. – 174 с.
2. Басиста І. В. Прийняття та виконання процесуальних рішень слідчого на стадії досудового розслідування: теоретичні та практичні проблеми : [моногр.] / І. В. Басиста. – Львів, 2013. – 600 с.
3. Татаров О. Ю. Гарантії законності та обґрунтованості прийняття процесуальних рішень на початковому етапі досудового провадження / О. Ю. Татаров // Актуальні проблеми права: теорія і практика : зб. наук. пр. Східноукр. нац. ун-ту імені В. Даля. – 2012. – № 24. – С. 470–480.
4. Лук'янчиков Є. Д. Методологічні засади інформаційного забезпечення розслідування злочинів : [моногр.] / Є. Д. Лук'янчиков. – К., 2005. – 359 с.
5. Єні О. В. Поняття клопотання в кримінальному процесі України / О. В. Єні // Вісник Академії адвокатури України. – 2007. – № 2. – С. 94–98.
6. Про деякі питання порядку оскарження рішень, дії чи бездіяльності під час досудового розслідування : лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 9 листоп. 2012 р. № 1640/0/4–12.
7. Квашук О. Суб'єкти прийняття рішень дослідного кримінального процесу та роль у ньому прокурора / О. Квашук // Вісник прокуратури. – 2012. – № 4–5. – С. 100–107.
8. Кримінальний процес : [підруч.] / Ю. М. Грошевий та ін. ; [за ред. Ю. М. Грошевого, О. В. Капліної] ; М-во освіти і науки України, Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х. : Право, 2010. – 606 с.

9. Тертишник В. М. Уголовный процесс / В. М. Тертишник. – Харьков : РИФ «АРСИС, ЛСД», 1997. – 482 с.

10. Михеєнко М. М. Кримінальний процес України : [підруч.] / Михеєнко М. М., Нор В. Т., Шибіко В. П. – К., 1999. – 639 с.

11. Шульгін С. Доручення здійснення досудового розслідування кримінального правопорушення іншому органу досудового розслідування / С. Шульгін // Вісник прокуратури. – 2013. – № 9. – С. 157–161.